Nevelési Tanácsadó Gyógypedagógiai Fejlesztő és Tanácsadó (Sopron)

Hat éves a soproni intézményes korai fejlesztés*

NÉMETHNÉ NAGY MÁRIA

Sopronban a korai fejlesztés 1997-től, a 18 éve működő Nevelési Tanácsadóban folyik. A Nevelési Tanácsadónak – Sopron, Rét u. 25. – három Szakszolgálata van. Szervezeti felépítése a következő:

I. Nevelési Tanácsadó Szakszolgálat
   Pszichológia
   Fejlesztő pedagógia
II. Beszédjavító (Logopédiai) Szakszolgálat
III. Gyógypedagógiai Fejlesztő és Tanácsadó Szakszolgálat 1997.09.-től – Sopron, Lenkey u. 1-3. –

Rövid történeti áttekintés

1991: Városunkban ebben az évben kezdődött a sérült gyermekek és családjaik megsegítése. Szülői kezdeményezésre, hét család részvételével létrejött egy bölcsődei csoport, melyben többségében halmozottan sérült gyermekek alkottak közösséget. Szakember nem volt, így a segítség Győrből érkezett, a napi feladatokat soproni gondozónő látta el.
1992: A bölcsődei csoport óvodai csoporttá alakult át, mely egy többségi óvodában kapott helyet, ma is működik. Az ellátás három éves kortól indult, továbbra is győri szakember segített, de már volt vállalkozó soproni gyógypedagógus, majd óvónő is. A jelentkezők száma növekedni kezdett, majd egyre intenzívebben jelentek meg az igények a három éves kor előtti fejlesztésre is.
1992: Megalakult a Halmozottan Sérült Gyermekek Fejlesztésére Alapítvány, szintén szülői összefogással. A szervezet ma is hatékony segítséget nyújt a családok számára.

---

* A MAGYE XXXI. Országos Szakmai Konferenciáján (Sopron, 2003. jún. 27-én) elhangzott előadás.

Az igények növekedése felvetette a HOGYAN TOVÁBB ? gondolatát.

1993: A korai fejlesztés városunkban először a siket és nagyothalló gyermekek számára szerveződött meg – 0 –3 éves korosztály – , hallássérültek számára fenntartott intézményben. 1994. évtől ezt a feladatot utazó tanári szolgálat keretében látják el.

1994: Az akkori Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság – Győr – felmérést készített a korai fejlesztésre jogosultak körében, így 11 család megsegítésére került sor. Otthoni keretek között, gyógypedagógus végezte a tevékenységet, heti illetve két heti rendszerességgel. Később Szakiskolában folytatódott egészen 1997-ig – az igények folyamatosan meghaladták a lehetőségeket.

Ismételten megfogalmazódott a HOGYAN TOVÁBB? gondolata.

1995: A hiányzó láncszem pótlására – intézményes korai fejlesztés – PHARE pályázatot készítettünk.

Segítőink megyén kívül: Regionális Forrás Központ – Szombathely, Korai Fejlesztő Központ

Helyi főtámogatónk a Városi ÁNTSZ, további támogatóink: Erzsébet Kórház Csecsemő és Gyermekosztály, Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság – Gyermekorvosok, Védőnők, Halmozottan Sérült Gyermekek Fejlesztésére Alapítvány, Szociális Foglalkoztató, Családsegítő Intézet, Máltai Szeretetszolgálat, Magyar Vöröskereszt, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Megyei Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ – Győr

A pályázat sajnos nem nyert, de előnyei között említjük, hogy személyes ismeretségeket kötöttünk támogatóinkkal, akik egyetértettek célkitűzéseinkkel. További ötleteket, segítséget bíztatást kaptunk elképzeléseink megvalósításához.

1996: A Kórház rekonstrukció következtében az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság épületében megüresedett egy 70 m^2 – es helyiség. Kilátásba helyezték – ismerve terveinket –, megfelelő színvonalú szakmai program elkészítése esetén a közgyűlés elé kerülhet az elképzelés.

1997. szeptember 1.: A Nevelési Tanácsadó Gyógypedagógiai Fejlesztő és Tanácsadó Szakszolgálat több éves előkészítő munka után, az egészségügy, a pedagógia és a szociális szféra példaértékű összefogásának eredményeként megkezdte munkáját. A Nevelési Tanácsadó egyik Szakszolgálatává vált, önálló működésre anyagi megfontolások miatt nem volt lehetőség.

Megvalósulása alapvető fontosságú, hiszen :

– A gyermeki fejlődés legszenzitívebb időszakában (0-3 év) nem volt segítség.
– Az érintett családok megszállottan utaztak az ország különböző városaiba, energiát, pénzt, időt nem kímélve, sokszor elkeseredetten, fáradtan.

A Szakszolgálat az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság épületében működik, mindenki számára jól megközelíthető, központi helyen.

A szakmai programnak megfelelően a 0-6 éves korú mozgás,- értelmi, - érzékszervi(látás),- beszéd,- halmozottan sérült gyermekek és családjaik megsegítését végezzük Sopron és vonzáskörzetében.
Szakmai teamünknek öt állandó tagja van:
– gyermekorvos,
– gyógypedagógusok,
– gyógytornász,
– pszichiáter, pszichológus szükség szerint.
Gyermek-neurológus sajnos nincs városunkban, ilyen irányú segítséget Kapuvárról kapunk.

Céljaink:
– komplex vizsgálat után, tervszerűen felépített program elkészítésével segítséget nyújtani a gyermeki fejlődéshez,
– szülői kompetencia erősítése,
– partneri viszony kialakítása – szülő-szakember – a napi terhek csökkentése,
– hosszabb távon az életminőség javítása,
– a gyermek képességeinek maximumát elérni, hogy minél eredményesebben legyen képes integrálódni környezetébe.

Feladataink:
– komplex vizsgálat és diagnózis – hetente,
– esetmegbeszélések az érintett szakemberekkel két hetente, team megbeszélések havonta,
– személyre szóló tanácsadás,
– egyéni, sérülésspecifikus fejlesztőprogram kidolgozása, betanítása,
– terápiák végzése ambuláns formában,
– csoportos foglalkozások,
– családsegítés – ambuláns,
– a gyermek megfelelő közösségbe helyezésének előkészítése (integráció, speciális óvodai csop., szükség esetén iskola),
– pedagógusokkal való konzultáció, tanácsadás,
– integrált gyermekeink fejlesztése,
– orvosi ellátás koordinálása,
– szakmai továbbképzések,
– kapcsolattartás a különböző intézmények között – egészségügyi-pedagógiai-szociális,
– megfigyelések, prevenció, nyomon követés, kontroll,
– eszközkölcsönzés,
– Ismeretterjesztés, információ,
A fejlesztés formái:
– komplex gyógypedagógiai fejlesztés,

– beszédfejlesztés,
– mozgásfejlesztés,
– érzékelés-észlelés fejlesztése,
– uszodai terápia – Alapítványi támogatással,
– lovas terápia.

A fejlesztések elsősorban egyénileg ill. lehetőség szerint csoportosan történnek.

A foglalkozások során alkalmazott fejlesztő eljárások:
– komplex gyógypedagógiai fejlesztés,
– játékterápia,
– gyógytorna,
– szenzoros integrációs terápia,
– bazális stimuláció elemei,
– snoezelen terápiás módszer elemei,
– delacato mozgásterápia,
– beszédterápia.

Gyermeklélektani kutatások bebizonyították, hogy az emberi fejlődés üteme az élet első éveiben a leggyorsabb. Ez az időszak különösen fontos azoknak a gyermekeknek, akik valamilyen ok miatt a „megszokottól" eltérő módon és ütemben fejlődnek. Ha ezt a legfogékonyabb időszakot nem használjuk ki a gyermek sokkal nehezebben fog bizonyos készségeket, képességeket megszerezni a későbbi időszakban és esetleg soha nem jut el arra a szintre, amit egyébként a benne rejlő készségek lehetővé tennének. (Czeizel, 2003.)

Nyugat-európai adatok szerint a mai gyermekek 10-12 %-a szorul eltérő fejlődés miatt – 6 éves kor alatt – korai kivizsgálásra, fejlesztésre. (Lakatos, 2000.) A legtöbb esetben a felzárkózás célirányos korai fejlesztéssel segíthető, a kivárás ill. a spontán érés nem oldja meg a problémát.

A gyermekek a Győr-Moson-Sopron Megyei Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ – Győr – szakvéleménye alapján kerülnek Szakszolgálatunkhoz. Magas színvonalú, korrekt szakmai segítséget nyújtanak munkánkhoz.

2001–2002: Az Egészségügyi Alapellátási Igazgatóság segítségével lehetőségünk volt újabb helyiség felújításával bővíteni szolgáltatásainkat. Egy „Érzékelő szoba" kialakítását tűztük ki célul, amely egy kicsi kuckó fényekkel, hangokkal, illatokkal, különféle anyagokkal, melyeket megtapinthatunk – használata minden sérült ember számára élvezetet nyújthat, s egyben fejlődésüket is szolgálja. A snoezelen holland eredetű szó, két komponense: snuffelen= szimatolni és doezelen=bóbiskolni, mely szóösszetétel a helyszín jellegét kívánja érzékeltetni. (Maléth, 1996)

Pénzünk nem volt, ezért országos és megyei pályázatokat készítettünk, szülők, nagyszülők, vállalatok, vállalkozók valamint a már említett Alapítvány segítségé-

vel – több, mint 1 millió Ft-os beruházással sikerült megvalósítani elképzeléseinket.

Összehasonlító adatok:

1997: 13 család, folyamatos terápia: 13; soproni: 80%, vonzáskörzet: 20%
2003: 126 család, folyamatos terápia: 45; soproni: 60%, vonzáskörzet: 40%

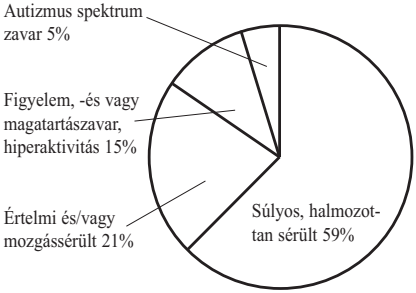

1997

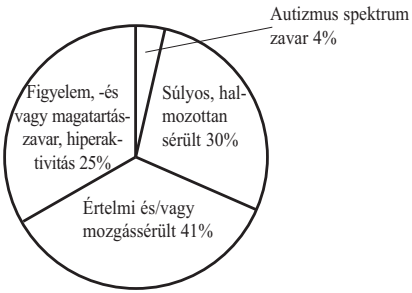

2003

Óvodai integráció Sopronban:

- óvodák száma: 10 – Tagóvodákkal együtt: 16,
- 1 többségi óvoda Alapító Okiratában szerepel az integráció – itt működik az egyetlen sérült gyermekeket ellátó óvodai csoport,
- önkormányzati szinten – Óvodai Nevelőtestületek előkészítő munkálatai folynak az Alapító Okirat módosításokra,
- az óvodák többsége nyitott.

Általunk integrált gyermekek esetén az integráció menete a következő:
- szülővel történő megbeszélés,
- szakértői vélemény, javaslat,
- intézmény keresése, megkeresése – szülő – szakember,
- esetmegbeszélés az óvodával,
- szülő – óvoda (szakember) találkozása,
- szülő – gyermek – óvoda (szakember) találkozása,
- folyamatos segítés, megbeszélés, nyomon követés,
- legtöbbször a kezdet: szociális integráció.

Tapasztalatok:

- 17 gyermek integrációjával próbálkoztunk
- 12 sikeres, 3 sikertelen, 2 most kezdődik

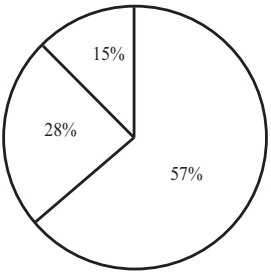

57% Többségük értelmi sérült (középfokban szintig), önállóan járni képes.
28% Ép értelmű, mozgássérült (segédeszköz), mozgás, -és értelmi sérült
15% hiperaktivitás, figyelem és/vagy magatartászavar (enyhébb formái)

Az elmúlt 10 évet tekintve jelentős változásokon ment keresztül a sérülteket ellátó országos intézményrendszer, ezen belül a korai fejlesztés is hangsúlyosabb jelentőséggel bír. Üdvözöljük az életbe lépett törvényeinket, de úgy tapasztaljuk végrehajtásukra sok esetben nincsenek még meg a megfelelő feltételek. Problémát jelent az öt éves korhatár betartása, hiszen nincsenek integráló szakemberek. A szemlélet sokat változott, de tengernyi tennivaló vár még ránk, hogy valamennyien közös útra léphessünk, közös céljaink megvalósítása érdekében.

Irodalom:

Czeizel Barbara (2003): *A korai fejlesztés 10 éve Magyarországon.* Fejlesztő Pedagógia 14. évfolyam, 2003/1.

Lakatos Katalin (2000.): *Szenzomotoros szemléletű vizsgálatok – Az állapot és mozgásvizsgáló teszt.* Bp. Xfer Grafikai Műhely, 11.o.

Maléth Anett (1996): *Az értelmi fogyatékos emberek lakóotthonaiban dolgozó segítők részére.* 127.o.

Nevelési Tanácsadó
Gyógypedagógiai Fejlesztő és Tanácsadó
Sopron